

Myndigheten
för civilt försvar

Vägledning

Vägledning för privat-offentlig samverkan

För stärkt krisberedskap
och civilt försvar

Vägledning för privat-offentlig samverkan

Myndigheten för civilt försvar
651 81 Karlstad

Enhet: Enheten för utveckling av försörjningsberedskap

Produktion: Advant

Publikationsnummer: MCF0127 – maj 2026

ISBN-nummer: 978-91-7927-745-1

Förord

Sveriges beredskap byggs av människor och organisationer som vill bidra, det har arbetet med den här vägledningen tydligt visat. I dialoger med myndigheter och intresseorganisationer inom arbetsmarknad och näringsliv har vi mött ett stort engagemang och en gemensam insikt om att vi behöver stärka samverkan för att lyckas.

Näringslivet är en central del av krisberedskapen och det civila försvaret. Företagen står för mycket av den produktion och de tjänster som samhället är beroende av, både i vardagen och vid störningar. Privat-offentlig samverkan sker redan i dag, men ofta utan en sammanhållen struktur. Mot denna bakgrund har Myndigheten för civilt försvar tagit fram den här vägledningen för att skapa en gemensam grund för samverkan, oavsett om ni ska starta samverkan från början eller utveckla det som redan finns. I arbetet har en referensgrupp med representanter från offentliga aktörer och intresseorganisationer inom arbetsmarknad och näringsliv deltagit, i syfte att inhämta behov och perspektiv samt bidra till förankring.

Myndigheten för civilt försvar har tillsammans med beredskapssektorerna och civilområdena även tagit fram en målbild för försörjningsberedskapen. En målsättning är att det ska finnas etablerad privat-offentlig samverkan i alla beredskapssektorer och hos alla länsstyrelser. Den här vägledningen är ett stöd för att nå dit.

Vi vill uppmuntra er att börja enkelt och bygga vidare över tid. Det viktiga är att komma i gång och ta steg framåt – inte att allt är perfekt från start. Genom tydliga strukturer och regelbunden dialog kan vi tillsammans stärka samhällets motståndskraft.

Johan Dozzi
Avdelningschef
Avdelningen för försörjningsberedskap

Innehåll

1. Inledning	7
2. Om den här vägledningen	10
3. Privat-offentlig samverkan inom det civila försvaret	13
3.1 Innebörd, former och syfte.....	13
3.2 Företagens incitament att delta i samverkan.....	14
3.3 Sambandet mellan ordinarie och stärkt samverkan.....	15
4. Privat-offentlig samverkan i den svenska beredskapsstrukturen	18
5. Principer för samverkan	20
6. Förutsättningar för samverkan	22
7. Områden för samverkan – exempel	25
7.1 Gemensamma analyser.....	25
7.2 Övningar.....	27
7.3 Beredskapsåtgärder.....	28
7.4 Lägesbilder	29
7.5 Samordnad kriskommunikation.....	30
8. Förberedelser inför att samverkan etableras	33
8.1 Orientera er i befintliga strukturer.....	33
8.2 Identifiera relevanta aktörer.....	33
8.3 Klargör finansiering.....	35
9. Att etablera samverkan i praktiken	37
9.1 Tydliga strukturer och överenskommelser som grund.....	37
9.2 Inkludering och konkurrensneutralitet.....	39
10. Följa upp och förbättra samverkan	41

Bilaga 1 – Roller och ansvar	43
Offentliga aktörer.....	43
Statliga myndigheter.....	43
Kommuner och regioner.....	44
Företag och intresseorganisationer inom arbetsmarknad och näringsliv.....	45
Bilaga 2 – Konkurrens	47
Undvik otillåten samordning vid informationsutbyte.....	47
Tystnadsplikt som inte ersätter konkurrensreglerna	47
Undvik att samverkan ger otillbörliga konkurrensfördelar.....	48
Statistik får inte leda till brott mot konkurrenslagen	48
Bilaga 3 – Sekretess	50
Sekretess och hantering av företagsuppgifter i samverkan.....	50
Allmän handling och sekretess.....	50
Sekretess för affärs- och driftsförhållanden.....	50
Gemensamma förutsättningar.....	51
Särskilt om totalförsvarsplanering.....	51
Bilaga 4 – Säkerhetsskydd	54
Rättsliga utgångspunkter.....	54
Säkerhetsskyddsavtal.....	54
Säkerhetsskyddsavtal mellan flera parter.....	55
Samverkan med aktörer som inte bedriver säkerhetskänslig verksamhet.....	55
Ansvar och informationsflöden.....	56
Vägledande överväganden vid samverkan med näringslivet.....	56
Vidare information.....	56

Avsnitt 1

Inledning

1. Inledning

Näringslivet behöver delta i beredskapsarbetet, bland annat genom privat-offentlig samverkan. Att offentliga och privata aktörer arbetar tillsammans är en förutsättning för att kunna stärka den samlade förmågan i hela beredskapssystemet¹. Näringslivet har en central roll i försörjningsberedskapen, och en väl fungerande försörjningsberedskap är en grundläggande förutsättning för krisberedskapen och det civila försvarets förmåga.

Målet för krisberedskapen är att minska risken för olyckor och kriser som hotar vår säkerhet samt att värna människors liv och hälsa och grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter. Detta ska ske genom att upprätthålla samhällsviktig verksamhet och genom att hindra eller begränsa skador på egendom och miljö när olyckor och kriser inträffar.²

Målet för det civila försvaret är att ha förmåga att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna, att inom ramen för Natos kollektiva försvar och uppgifter i övrigt bidra till det militära försvarets förmåga, att skydda civilbefolkningen samt att upprätthålla försvarsviljan och samhällets motståndskraft mot externa påtryckningar.³ För att nå målet behöver både offentliga och privata aktörer delta i beredskapsarbetet, där det väpnade angreppet är dimensionerande. En stärkt förmåga i det civila försvaret bidrar till att stärka krisberedskapen.

Försörjningsberedskap är en integrerad del i totalförsvaret och innebär förmågan att:

- upprätthålla försörjningsflöden av varor och tjänster till, från och inom landet
- kompensera för störningar och avbrott i försörjningsflöden
- vid bristsituationer prioritera kritiska flöden och behov

Not 1. Det civila beredskapssystemet omfattar hela samhället och involverar statliga myndigheter, kommuner, regioner, företag, frivilliga organisationer och enskilda. Se Myndigheten för civilt försvar, "Det civila beredskapssystemet", www.mcf.se/sv/amnesomraden/beredskap-for-kris-och-krig/beredskapssystemet/det-civila-beredskapssystemet (hämtad 2026-04-20).

Not 2. Regeringskansliet, "Mål för krisberedskap", www.regeringen.se/regeringens-politik/krisberedskap/mal-for-krisberedskap (hämtad 2026-04-20).

Not 3. Regeringskansliet, "Mål för civilt försvar", www.regeringen.se/regeringens-politik/civilt-forsvar/mal-for-civilt-forsvar (hämtad 2026-04-20).

Näringslivet tillhandahåller mycket av det samhället är beroende av. Det är därför centralt att de, inom ramen för den civila beredskapsstrukturen, deltar i beredskapsplaneringen. Företag har ett eget ansvar och intresse att stärka sin beredskap⁴. Företag som har en stark motståndskraft kan fortsätta leverera sina varor och tjänster under svåra förhållanden och bidrar samtidigt till samhällets motståndskraft. Läs mer om företagens incitament att delta i samverkan under [avsnitt 3.2](#).

Den innovationskraft, flexibilitet och anpassningsförmåga företag bidrar med är avgörande när samhället behöver nya lösningar eller snabba anpassningar vid förändrade förutsättningar. För beredskapsmyndigheter innebär detta att företag och intresseorganisationer inom arbetsmarknad och näringsliv behöver involveras strukturerat och långsiktigt i den civila beredskapsstrukturen och totalförsvarsplaneringen.

I denna vägledning används framöver begreppen **Företag** och **Intresseorganisationer inom arbetsmarknad och näringsliv**. Intresseorganisationer inom arbetsmarknad och näringsliv är sammanslutningar som företräder branscher och företag eller som driver bredare näringslivsintressen. Läs mer om deras roller och ansvar vad gäller samverkan i Bilaga 1. För läsbarhetens skull används fortsättningsvis enbart ordet **Intresseorganisation** då Intresseorganisationer inom arbetsmarknad och näringsliv avses.

Not 4. Myndigheten för civilt försvar, "Beredskap för företag – om krisen eller kriget kommer", MCF0001 (2026).

Avsnitt 2

Om den här vägledningen

2. Om den här vägledningen

Vägledningen riktar sig till beredskapsmyndigheter och kan användas av andra aktörer som vill förstå hur privat-offentlig samverkan kan byggas upp och utvecklas inom ramen för den civila beredskapsstrukturen.

Vägledningen fokuserar på ordinarie samverkan i det förebyggande och förberedande skedet, med krig som det dimensionerande hotet, och omfattar därmed inte stärkt samverkan under pågående kris eller krig.

I den här vägledningen presenteras gemensamma principer, förhållningssätt och frågeställningar som kan användas som utgångspunkt i arbetet med samverkan med näringslivet. Innehållet ska ge en inriktning för arbetet och en gemensam grund att stå på, samtidigt som respektive beredskapsmyndighet behöver göra anpassningar utifrån respektive ansvarsområdes förutsättningar, som branschlogik och olika aktörers ansvar och mandat.

Vägledningen riktar sig till beredskapsmyndigheter och ska bidra till att stärka krisberedskapen och det civila försvaret. Det görs genom att stödja beredskapsmyndigheternas arbete med att etablera, utveckla och skapa en sammanhållen och mer enhetlig samverkan med näringslivet där vi exempelvis bygger på best-practice, utgår från en gemensam grund och använder begrepp entydigt. Den ska ge stöd både för att komma igång med lämpliga former för privat-offentlig samverkan och för att vidareutveckla befintliga former. Vägledningen beskriver även kommuner och regioner för att tydliggöra deras roller i samverkan och möjliggöra samordning och synergieffekter i privat-offentlig samverkan.

Denna vägledning bygger på att privat-offentlig samverkan ska stärka beredskapen, fungera som ett stöd för dialog, ökad kunskap och bättre förberedelser, utan att kringgå gällande regleringar, ansvarsfördelning, konkurrensneutralitet eller företagens affärsmässiga handlingsfrihet.

Vägledningen ligger i linje med följande publikationer:

- **”Utgångspunkter för totalförsvaret 2025–2030”**⁵
 - Utgör en grund för Sveriges planering och utveckling av totalförsvaret och riktar sig till alla aktörer som deltar i totalförsvarfsförberedelserna – från statliga myndigheter och regioner till kommuner, företag och organisationer.
- **”Nato Guidance for Enhancing Public-Private Cooperation for Resilience”**⁶
 - Syftar till att ge nationella civila och militära myndigheter praktiska rekommendationer för att främja privat-offentlig samverkan som säkerställer kontinuiteten av viktiga samhällsfunktioner för både civilbefolkningen och militären under kriser och konflikter.
- **”Gemensamma grunder för ledning och samverkan”**⁷
 - Ett aktörsgemensamt ramverk som stärker ledning och samverkan inom krisberedskapen och det civila försvaret genom gemensamma förhållningssätt. Ramverket ger en gemensam grund för hur aktörer kan tänka och agera tillsammans i ordinarie och stärkt samverkan.

Vägledningen tar också inspiration från de principer som Svenskt näringsliv har tagit fram för samverkan mellan privata och offentliga aktörer.⁸

Not 5. Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Utgångspunkter för totalförsvaret 2025–2030, FM2025-19772:2 och MSB 2025-08877 (2025).

Not 6. NATO Guidance for Enhancing Public-Private Cooperation for Resilience (PO(2025)0388).

Not 7. Myndigheten för civilt försvar, ”Gemensamma grunder – ramverk för ledning och samverkan”, samlingssida, www.mcf.se/sv/amnesomraden/beredskap-for-kris-och-krig/ledning-och-samverkan/gemensamma-grunder--ramverk-for-ledning-och-samverkan (hämtad 2026-04-16).

Not 8. Svenskt näringsliv, ”Privat-offentlig samverkan – Näringslivets tre principer för samverkan i det svenska beredskapssystemet”, www.svensktnaringsliv.se/sakomraden/sakerhet-och-risk/tillsammans-for-ett-starkare-totalforsvar_1249126.html (hämtad 2026-04-20).

Avsnitt 3

Privat-offentlig samverkan inom det civila försvaret

3. Privat-offentlig samverkan inom det civila försvaret

Privat-offentlig samverkan är en central del av arbetet med att stärka samhällets motståndskraft. Genom gemensamma strukturer, relationer och arbetssätt kan offentliga och privata aktörer tillsammans utveckla förmågan att hantera fredstida kriser, krigsfara och krig.

3.1 Innebörd, former och syfte

Med privat-offentlig samverkan avses i denna vägledning samverkan mellan privata och offentliga aktörer för att stärka samhällets motståndskraft och utveckla den gemensamma förmågan att hantera fredstida kriser, krigsfara och krig. Samverkan sker inom ramen för den civila beredskapsstrukturen och utgör en del av totalförsvarsplaneringen. Den kan ta sig olika uttryck och omfatta allt från informationsutbyte och gemensam planering till att genomföra förmågehöjande åtgärder utifrån gemensamma mål.

Privat-offentlig samverkan bygger i många fall på frivilligt deltagande. Erfarenheter visar att frivillig och gemensamt utformad samverkan ofta både ger god effekt och är hållbar över tid. I vissa sammanhang finns det även en skyldighet att delta i samverkan, exempelvis genom ”Lag (1982:1004) om skyldighet för näringsidkare, arbetsmarknadsorganisationer m.fl. att delta i totalförsvarsplaneringen” och branschspecifika föreskrifter. Reglerad samverkan kan ge fördelar genom ökad tydlighet i roller, ansvar och förväntningar, vilket kan underlätta samordnat agerande och informationsdelning. Den kan också underlätta för aktörer att avsätta resurser för deltagande i samverkan. Oavsett form har offentliga aktörer ett särskilt ansvar för att samverkan sker i linje med krav och roller i den civila beredskapsstrukturen. Läs mer om roller, ansvar och mandat i [Bilaga 1 – Roller och ansvar](#).

Samverkan bedrivs på flera sätt, exempelvis genom etablerade forum, arbetsgrupper inom särskilda områden, regelbunden insamling av information för lägesbilder eller framtagande av gemensamma analyser. En central och ofta återkommande del av samverkan är att öva tillsammans. Det handlar alltså inte enbart om samverkan i organiserade forum, utan också om den löpande och vardagliga samverkan som utvecklas genom kontinuerliga kontakter och gemensamt problemlösande. I privat-offentlig samverkan ingår därmed relationer, strukturer och arbetssätt som stärker den samlade förmågan att möta olika typer av utmaningar.

Samverkan bör inte enbart betraktas som enskilda aktiviteter utan även som en inställning och ett medel för att stärka beredskapen gemensamt. Allt kan inte planeras eller regleras på förhand, men genom att relevanta aktörer deltar och regelbundet samverkar och övar, utvecklas och vidmakthålls den gemensamma beredskapen. Privat-offentlig samverkan bör ses som en långsiktig investering i samhällets samlade beredskap och som ett verktyg för att stärka den civila beredskapsstrukturen inför fredstida kriser, krigsfara och krig.

En viktig utgångspunkt för privat-offentlig samverkan är att den ska bidra till att upprätthålla de viktigaste samhällsfunktionerna⁹ vid fredstida kriser, krigsfara och krig. Det handlar både om att stärka motståndskraften i de samhällsviktiga verksamheter¹⁰ som stödjer dessa funktioner och om att säkerställa en fungerande försörjningsberedskap.

Genom en bred och långsiktig samverkan skapas förutsättningar att lösa både förutsedda och oförutsedda behov – däribland sådana som rör försörjningsflöden och att upprätthålla viktiga samhällsfunktioner, men också andra frågor som är avgörande för samhällets robusthet och förmåga att fungera under påfrestning.

3.2 Företagens incitament att delta i samverkan

Företag har flera incitament att delta i arbetet med beredskap och privat-offentlig samverkan. För många företag är möjligheten att ta sitt samhällsansvar och bidra till samhällets samlade krisberedskap och förmåga till civilt försvar ett viktigt incitament.

Det finns också tydliga affärsmässiga drivkrafter. Fredstida kriser, krigsfara och ytterst krig kan få stora konsekvenser, exempelvis i form av störningar i leveranskedjor och produktionsbortfall. Företag som inte arbetar med beredskapsfrågor riskerar därmed att få minskad konkurrenskraft. Att arbeta med beredskap och kontinuitet samt delta i samverkan bidrar därför till långsiktig lönsamhet och robusthet, även i perioder av osäkerhet.

Därutöver kan samverkan bidra till ökad förståelse för samhällets behov och möjlighet att bygga och delta i relevanta nätverk. Detta kan i sin tur underlätta samordning och informationsutbyte, både i förberedande skeden och vid störningar.

Not 9. Myndigheten för civilt försvar, "Lista över de viktigaste samhällsfunktionerna; Utgångspunkt för att stärka samhällets beredskap", MCF0018 (2026).

Not 10. Med samhällsviktig verksamhet avses verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet.

3.3 Sambandet mellan ordinarie och stärkt samverkan

Samverkan inom krisberedskapen och det civila försvaret omfattar både ordinarie samverkan, i ett förebyggande och förberedande skede, och stärkt samverkan¹¹ i ett operativt skede vid en samhällsstörning. I den ordinarie samverkan byggs relationer, gemensamma arbetssätt utvecklas och en ömsesidig förståelse för roller, ansvar och beroenden skapas. Detta lägger grunden för att stärkt samverkan vid fredstida kriser, krigsfara eller krig ska kunna ske effektivt och med korta ledtider.

Den stärkta samverkan skiljer sig genom att den präglas av tidspress, osäkerhet och krav på snabba beslut och hantering. Det kan också uppstå nya behov som innebär att befintliga strukturer behöver kompletteras, exempelvis genom att samla ett urval av aktörer för att hantera en specifik fråga. Det är därför viktigt att de strukturer som byggs i den ordinarie samverkan är flexibla och anpassningsbara.

Även om denna vägledning främst behandlar den ordinarie samverkan är kopplingen till den stärkta samverkan central: utan fungerande relationer, kontaktvägar och gemensamma arbetssätt riskerar den stärkta samverkan att brista när den behövs som mest. Samtidigt är det viktigt att betona att deltagande i den ordinarie samverkan inte automatiskt innebär att en aktör är del av hanteringen vid fredstida kriser, krigsfara eller krig. Den stärkta samverkan styrs av ansvar, behov och situationens krav – inte av vilka som deltagit i tidigare samverkanstrukturer.

Vägledningen utgår därför från att den ordinarie samverkan ska ge stabila, men flexibla, strukturer som kan användas, anpassas och kompletteras för en stärkt samverkan. Genom att arbeta systematiskt med den förebyggande och förberedande samverkan står aktörerna bättre rustade att snabbt och effektivt agera tillsammans när läget kräver det.

Not 11. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, "Aktörsgemensamt arbete – Process för aktörsgemensam inriktning och samordning", MSB2456 (2024).

Ramverket Gemensamma grunder för ledning och samverkan

Samverkan mellan privata och offentliga aktörer är avgörande för det civila försvaret när en samhällsstörning inträffar. Ramverket "Gemensamma grunder för ledning och samverkan" ger ett gemensamt språk, arbetssätt och förhållningssätt för alla aktörer – offentliga, privata och ideella – som ansvarar för eller bidrar till att hantera fredstida kriser och krig.

Ramverket stödjer aktörerna i att skapa gemensam inriktning och samordning, bygga lägesbilder och planera samband, samtidigt som det främjar ett konstruktivt arbetssätt genom förhållningssätt som att se helheten, vara proaktiv och kommunicera aktivt.

Ramverkets gemensamma förhållningssätt är att:

- skapa helhetssyn
- ha perspektivförståelse
- lyssna in och kommunicera aktivt
- vara proaktiv
- ta medvetna beslut
- visa handlingskraft

Genom att använda samma begrepp, processer och ett gemensamt tankesätt kan aktörer arbeta mer effektivt tillsammans och undvika vanliga fallgropar vid samverkan i krishantering.

Läs mer om ramverket på www.mcf.se/ledningsamverkan.

Avsnitt 4

Privat-offentlig samverkan i den svenska beredskaps- strukturen

4. Privat-offentlig samverkan i den svenska beredskapsstrukturen

Sveriges beredskapsarbete bygger på ett system där vissa myndigheter har särskilda roller, läs mer i [Bilaga 1 – Roller och ansvar](#). Utgångspunkten för en sammanhållen struktur för privat-offentlig samverkan är den civila beredskapsstrukturen som etablerades 2022.

Beredskapsmyndigheterna bör arbeta för att lämpliga delar av näringslivet integreras i arbetet på ett samlat, ändamålsenligt, enhetligt och tydligt sätt på central nivå inom beredskapssektorerna och på länsnivå utifrån länsstyrelsernas geografiska områdesansvar¹². En väl fungerande samverkan på nationell och regional nivå underlättar för samverkan inom kommunerna och regionerna.

På nationell nivå ska de sektorsansvariga myndigheterna¹³, inom respektive beredskapssektor, leda arbetet med att samordna åtgärder inför och vid fredstida krissituationer. Vidare ska dessa myndigheter verka för att samverkan med näringslivet sker i den utsträckning som behövs.¹⁴ Beredskapsmyndigheterna ska verka för att de näringsidkare som är berörda utvecklar sin förmåga att hantera fredstida krissituationer och genomföra sina uppgifter vid höjd beredskap. I detta arbete ska de samverka med berörda näringsidkare.¹⁵ Länsstyrelserna bör på motsvarande sätt, med utgångspunkt i sitt geografiska områdesansvar, utveckla och etablera forum för privat-offentlig samverkan på regional nivå.¹⁶

Genom att koppla samman sektorsansvar, geografiskt områdesansvar och näringslivets kompetens skapas en struktur där beredskapen kan utvecklas samlat och effektivt.

Tänk på att:

- det inom en beredskapssektors ansvarsområde eller länsstyrelses geografiska områden kan behövas flera forum för privat-offentlig samverkan för att omhänderta olika behov, förutsättningar och aktörer.
- även samverkan initierad av andra aktörer, offentliga som privata, kan vara värdefull för utvecklingen av krisberedskapen och det civila försvaret.

Not 12. Geografiskt områdesansvar innebär ett ansvar för att samordna aktörer och åtgärder inom ett geografiskt område vid kris och höjd beredskap. Ansvaret regleras i förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap samt i lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

Not 13. De sektorsansvariga myndigheterna har ansvar för att planera, samordna och vidta beredskapsåtgärder inom en samhällsviktig sektor enligt förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

Not 14. 24 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

Not 15. 20 § förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

Not 16. Regleringsbrev för budgetåret 2026 avseende länsstyrelserna.

Avsnitt 5

Principer för samverkan

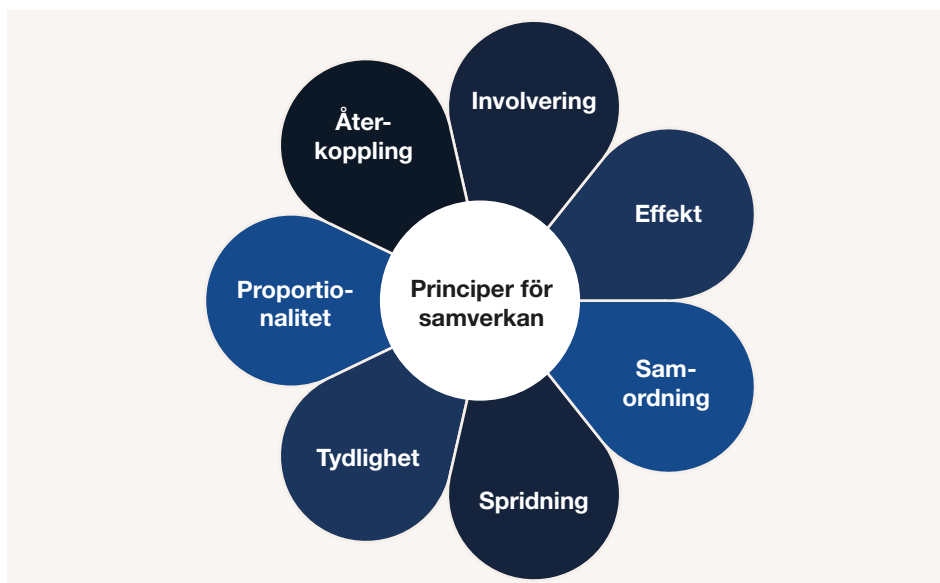
5. Principer för samverkan

Nedan presenteras principer som bör vara vägledande för samverkan mellan offentliga och privata aktörer. Principerna ska inte tolkas som formella krav utan som vägledande utgångspunkter som anpassas efter förutsättningar och situation. Syftet är att bidra till en förståelse för vad som kännetecknar en ändamålsenlig samverkan och att underlätta konsekventa arbetssätt inom och mellan ansvarsområden och geografiska områden.

- **Effekt:** Utgångspunkten bör vara att samverkan ska utformas så att den skapar tydlig och konkret nytta och effekt.
- **Involvering:** Samverkan bör bygga på tidig involvering, delaktighet och ömsesidig förståelse för olika aktörers roller, perspektiv, behov, drivkrafter och förutsättningar.
- **Proportionalitet:** Krav och insatser bör stå i proportion till aktörernas ansvar, kapacitet och rådande omvärldsläge.
- **Samordning över ansvarsgränser:** Beredskapsmyndigheter bör löpande samordna sin privat-offentliga samverkan över ansvars- och nivågränser för att skapa en överblick, undvika parallella forum, minska dubbelarbete och motverka stuprör. Samordningen behöver omfatta nationell, högre regional, regional och lokal nivå.
- **Spridning:** De som deltar i samverkan behöver säkerställa att viktig information sprids vidare till rätt aktörer, både internt och externt, med hänsyn till gällande sekretess- och säkerhetsskyddsbestämmelser samt andra relevanta bestämmelser, till exempel avseende personuppgifter och konkurrens.
- **Tydlighet:** Samverkan bör präglas av tydliga mål, spelregler och transparent kommunikation.
- **Återkoppling:** Samverkan bör innehålla regelbunden och relevant återkoppling.

Vägledningen hänvisar fortsättningsvis till principerna genom parentes på följande sätt (*princip*). Exempelvis: ”Samverkan bör bidra till konkret nytta för krisberedskapen och det civila försvaret (*effekt*).”

Figur 1. Principer för samverkan

Avsnitt 6

Förutsättningar för samverkan

6. Förutsättningar för samverkan

En väl fungerande samverkan utgår från ett gemensamt engagemang och en vilja att skapa nytta tillsammans. Samverkan bör bidra till konkret nytta för krisberedskapen och det civila försvaret (*effekt*). För att nå dit behöver aktörerna förstå att offentliga och privata aktörer har olika mandat, förutsättningar och drivkrafter. Företagens kapacitet varierar stort, varför krav och förväntningar bör stå i rimlig relation till aktörernas ansvar, förmåga och det rådande beredskapsläget (*proportionalitet*).

Samverkan handlar inte enbart om att dela information. Minst lika viktigt är det att lyssna, förstå och värdera varandras perspektiv. Det är också viktigt att tidigt involvera samverkande aktörer för att skapa ömsesidig förståelse (*involvering*). Offentliga aktörer bär ett särskilt ansvar för att skapa forum där aktörer känner sig trygga, och där deras tid och kompetens tas tillvara. Samtidigt behöver det finnas en medvetenhet om att privata aktörer ibland förväntar sig att myndigheter har fler svar än de i praktiken har, särskilt i skeden med osäker lägesbild. Därför blir det viktigt att tidigt hantera olika förväntningar (*tydlighet*).

Förutsättningarna nedan beskriver sådana organisatoriska, relationella och praktiska aspekter som, tillsammans med principerna i [avsnitt 5](#), bidrar till att samverkan mellan offentliga och privata aktörer blir ändamålsenlig och hållbar över tid.

- **Integrering i ordinarie verksamhet:** Samverkan fungerar bäst när den knyts till lämpliga delar av den ordinarie verksamheten och inte blir ett sidospår. På så vis bidrar det både till *effekt* och *samordning över ansvarsgränser*.
- **Förtroendefulla relationer:** Återkommande deltagande skapar trygghet och tillit, men strukturen behöver samtidigt skydda mot personberoenden, i linje med *spridning* av kunskap och kontaktvägar. Vid utveckling av förtroendefulla relationer är det samtidigt viktigt att vara uppmärksam på jävsrisker och säkerställa tydliga roller, transparens och ordnade former för att samverkan ska ske på ett korrekt och rättssäkert sätt.
- **Ledarskap:** Aktivt och närvarande ledarskap från både offentliga och privata aktörer skapar stabilitet och tydliga ramar, vilket bidrar till *tydlighet* och är centralt för att bygga förtroendefulla relationer.
- **Rollförståelse, delaktighet och mandat:** Samverkan stärks när aktörer vet vilken roll de har, vad de förväntas bidra med och hur de påverkar helheten. Allas roller och kompetenser behöver tas tillvara på ett sätt som speglar *involvering*, *återkoppling* och *proportionalitet*. Det är också viktigt att deltagande aktörer har ett tydligt förankrat mandat att företräda sin organisation och fatta nödvändiga beslut inom ramen för samverkan.
- **Tillsyn och samverkan:** Där tillsyn ingår i myndighetsuppdraget behöver rollerna hållas tydligt åtskilda. Information som delas inom ramen för samverkan bör inte användas som underlag för tillsyn eller sanktioner. Åtskillnaden stärker tilliten och underlättar öppen informationsdelning. I de fall information som delas inom ramen för samverkan ska användas för tillsyn bör detta tydligt framgå innan sådan information delas.

Avsnitt 7

Områden för samverkan – exempel

7. Områden för samverkan – exempel

Nedan beskrivs ett urval av områden som kan vara lämpliga för privat-offentlig samverkan. Områdena ska inte ses som en uttömmande lista utan behov och förutsättningar inom respektive beredskapsmyndighets ansvarsområde och geografiskt område styr inom vilka områden samverkan med näringslivet sker.

Notera att områdena presenteras utan inbördes ordning och att samverkan inom nedan områden kan se ut på olika sätt beroende på behov och önskad effekt. Exempelvis kan vissa aktiviteter genomföras i fasta eller större grupperingar medan andra genomförs i mindre grupperingar eller endast mellan två parter.

Figur 2. Exempel på områden för samverkan

7.1 Gemensamma analyser

Gemensamma analyser mellan offentliga och privata aktörer är centrala för att stärka beredskapen. När analyser görs tillsammans ökar förståelsen för hur samhällets försörjningsflöden fungerar, vilka beroenden som finns och var de största hoten och sårbarheterna ligger. Både offentliga och privata aktörer genomför idag egna analyser – exempelvis beroendeanalyser, förmågebedömningar, risk- och sårbarhetsanalyser, analyser för riksintressen, analyser av försörjningskedjor och nationella försörjningsanalyser¹⁷. Dessa kan ha olika namn och metoder beroende på aktör, men syftar ofta till att identifiera liknande typer av risker, beroenden och brister.

Not 17. Arbetet med nationella försörjningsanalyser är under uppbyggnad och befinner sig i en implementeringsfas. Läs mer om försörjningsanalyser och dess utveckling på www.mcf.se/sv/amnesomraden/beredskap-for-kris-och-krig/beredskap-for-aktorer/forsorjningsberedskap/nationella-forsorjningsanalyser.

Genom att genomföra analyser gemensamt blir bilden mer komplett. Offentliga aktörer får bättre inblick i företagens förutsättningar och försörjningskedjor, medan företag får bättre förståelse för myndigheternas bedömningar, prioriteringar och förväntningar. Detta gör det möjligt att identifiera risker och åtgärdsbehov som ingen aktör ser på egen hand. Gemensamma analyser ger ett konkret underlag för beslut och prioriteringar samt fortsatt arbete, exempelvis vid planering av beredskapsåtgärder (se [avsnitt 7.3](#)).

Utöver gemensamma analyser i bredare samverkansformer är bilateral samverkan mellan en offentlig aktör och enskilda företag av stor betydelse. Sådan samverkan är särskilt relevant i samband med exempelvis risk- och sårbarhetsanalyser, där myndigheter inom sitt ansvarsområde ska identifiera och beskriva samhällsviktig verksamhet.

Exempel på hur olika aktörer kan bidra

Offentliga aktörer tillhandahåller både samhällsviktig verksamhet och sådan som är nödvändig för totalförsvaret. De kan bidra med perspektiv och information om nationella, högre regionala, regionala och lokala förutsättningar som behöver beaktas i de olika analyserna, läs mer i [Bilaga 1 – Roller och ansvar](#). De kan även bidra med information om pågående arbeten inom sina respektive ansvarsområden eller geografiska områden och kan bidra med informationsåterföring, samt samordna och sammanställa arbetet med analyserna.

Företag tillhandahåller både samhällsviktig verksamhet och sådan som är nödvändig för totalförsvaret och står för huvuddelen av försörjningen av kritiska varor och tjänster. Företag kan därför bidra med relevant information om försörjningsflöden, kapacitet, resurser, risker, sårbarheter och beroenden till gemensamma analyser.

Intresseorganisationer inom arbetsmarknad och näringsliv kan bidra med information om försörjningsflöden samt den egna branschen, dess struktur, geografiska förhållanden och utmaningar. De kan även bidra med samlade branschanalyser och relevanta kontakter.

Genom direkt dialog med berörda företag kan offentliga aktörer säkerställa att relevanta verksamheter, beroenden och sårbarheter identifieras och förstås. Bilateral samverkan bidrar även till att privata aktörer får kännedom om att de omfattas av analyser samt ges möjlighet till återkoppling om analysens resultat och hur deras underlag har beaktats. Detta stärker analysens kvalitet och skapar förutsättningar för ömsesidig förståelse och fortsatt samarbete.

Vidare läsning

- Risk- och sårbarhetsanalyser, www.mcf.se/rsa
- Nationella försörjningsanalyser, www.mcf.se/forsorjningsberedskap

7.2 Övningar

Övningar mellan offentliga och privata aktörer är ett effektivt sätt att utveckla och pröva samhällets gemensamma förmåga inför fredstida kriser, krigsfara och krig. Att öva är, näst efter verkliga händelser, det bästa sättet att stärka förmågan att hantera påfrestande situationer. Det gäller även om det övade scenariot skiljer sig från en verklig händelse. Det är viktigt att planera övningar utifrån en behovsanalys som tydliggör behovet av förmågeutveckling. Genom att involvera näringslivet redan i planeringen kan kompletterande perspektiv och förutsättningar på ett bättre sätt omhändertas i övningen.

Genom att öva tillsammans kan aktörer skapa medvetenhet och samsyn kring roller och ansvar, upptäcka beroenden och sårbarheter samt stärka sin förmåga till samordning, kommunikation och beslut under tidspress.

Exempel på hur olika aktörer kan bidra

Offentliga aktörer kan initiera och planera övningar, utforma scenarier kopplade till krisberedskap och civil försvar, samordna deltagare och säkerställa att erfarenheter dokumenteras och omsätts i utvecklingsarbete.

Företag kan bidra med verksamhetskunskap, information om kritiska beroenden, kapaciteter och resurser som behöver övas. De kan delta i scenarioutveckling samt medverka i gemensamma analyser av lärdomar och behov av åtgärder.

Intresseorganisationer inom arbetsmarknad och näringsliv kan fungera som plattformar för att identifiera relevanta övningsmoment, koordinera aktörer och sprida lärdomar inom respektive bransch. De kan också bidra i urvalet av företag som ska delta i övningen, alternativt själva delta som representanter för företag i övningen och därigenom bidra med branschspecifik kunskap.

Gemensam övningsinriktning för totalförsvaret

När olika aktörer övar tillsammans ökar förutsättningarna för ett totalförsvaret som klarar de påfrestningar som ett väpnat angrepp mot vårt land skulle innebära. Myndigheten för civilt försvar och Försvarmakten har tagit fram publikationen "Gemensam övningsinriktning för totalförsvaret" som ett stöd för att identifiera vilka förmågor som behöver övas.

I Myndigheten för civilt försvars publikation "Öva enkelt! – Ta fram lägesbilder" (MCF0102) finns en färdig övningsplanering att ta stöd av för att med små förberedelser kunna genomföra en seminarieövning med fokus på att ta fram lägesbilder.

7.3 Beredskapsåtgärder

Beredskapsåtgärder¹⁸ syftar till att stärka samhällets förmåga inför fredstida kriser, krigsfara och krig. Genom privat-offentlig samverkan kan aktörer vidta åtgärder som ökar enskilda aktörers och samhällets motståndskraft samt försörjningen av varor och tjänster på lokal, regional och nationell nivå.

Samverkansforum kan användas för att bland annat identifiera gemensamma hinder och behov av stöd för att genomföra åtgärder. Många åtgärder kommer i praktiken att hanteras bilateralt mellan myndigheter och enskilda aktörer inom ramen för myndigheternas förmågeplanering och förberedande planering^{19,20}. Dessa processer hålls samman och samordnas på nationell nivå av Myndigheten för civilt försvar. Därmed ges förutsättningar för dialog mellan den enskilda aktören och nationell nivå avseende särskilt viktiga behov av åtgärder.

Företag har ett eget intresse av att bedriva effektiv risk- och kontinuitetshantering, och i vissa fall beredskapsplanering, i den egna verksamheten, men utifrån affärs- mässiga bedömningar.²¹ Företags ansvar kan också regleras genom avtal med offentliga aktörer, exempelvis vid offentlig upphandling av varor och tjänster.

Exempel på hur olika aktörer kan bidra

Offentliga aktörer kan identifiera förmågebehov genom arbete med bland annat samhällsviktig verksamhet, övningar och gemensamma analyser. De ansvarar för att åtgärder samordnas enligt respektive myndighets ansvar.

Företag kan bidra med information om kapacitet, resurser, flaskhalsar, viktiga beroenden och genomförbarhet in i arbetet med exempelvis gemensamma analyser (se [avsnitt 7.1](#)), samt vidta åtgärder i den egna verksamheten, exempelvis stärkt redundans, ökad lagerhållning eller justerade processer.

Intresseorganisationer inom arbetsmarknad och näringsliv kan stödja genom att sprida information, bidra med kunskap om branschen och dess eventuella utmaningar samt vid behov samordna insatser mellan medlemmar.

Not 18. Beredskapsåtgärder kallas ibland förmågehöjande åtgärder. Samtidigt kan en förmågehöjande åtgärd också syfta på att höja en redan befintlig beredskapsförmåga. I den här vägledningen väljer vi att använda begreppet beredskapsåtgärd eftersom detta begrepp används inom ramen för myndigheternas förmågeplanering och att ha ett gemensamt språk är viktigt. I den föreslagna strategin för försörjningsberedskap används begreppet förmågehöjande åtgärder.

Not 19. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, "Vägledning – planering för civil beredskap: process och metod", MSB2167 (2023).

Not 20. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, "Föreskrifter och allmänna råd om statliga myndigheters uppgifter inför och vid höjd beredskap", MSBFS 2025:4.

Not 21. Läs mer i Myndigheten för civilt försvar, "Beredskap för företag – om krisen eller kriget kommer", MCF0001 (2026).

Exempel på beredskapsåtgärder

- Anskaffning och lagerhållning av kritiska varor
- Utveckling av nya samverkansformer
- Stärkt skydd av kritisk infrastruktur
- Redundant drift och reservlösningar
- Genomföra utbildningar och övningar
- Planera för personalförsörjning
- Stärka reparationsberedskap

7.4 Lägesbilder

En samlad lägesbild syftar till att ge överblick, förståelse samt underlag för beslut och åtgärder i det aktörsgemensamma arbetet, inklusive att ge regeringen och andra nationella beslutsfattare relevant och aktuell information. En lägesbild kan också användas för att förstå och hantera störningar och avbrott i försörjningsflöden – eller när det finns risk för att sådana kan uppstå. Genom arbete med privat-offentlig samverkan skapas förutsättningar för att dela information och signaler som bidrar till mer träffsäkra bedömningar, snabbare åtgärder och bättre prioriteringar på nationell, regional och lokal nivå. Lägesbilder bör löpande sammanställas inom ramen för den privat-offentliga samverkan, särskilt vid fredstida kriser, krigsfara och krig. Frekvensen för lägesbilder bör anpassas till det rådande omvärldsläget. Samlade lägesbilder med öppen information bör återkopplas till lämpliga aktörer på olika nivåer i samhället, inklusive näringslivet, för att kunna nyttjas i respektive aktörs beredskapsplanering.

Exempel på hur olika aktörer kan bidra

Offentliga aktörer kan sammanställa, efterfråga, analysera och visualisera lägesinformation, samt bidra med bedömningar av samhällseffekter och påverkan på samhällsviktiga funktioner. Offentliga aktörer kan också bidra till att sprida samlade lägesbilder till andra offentliga aktörer och till näringslivet. Beredskapsmyndigheter har ett särskilt ansvar att genomföra omvärldsbevakning²².

Företag kan bidra med tidiga indikationer om störningar i leveranskedjor, förändringar i efterfrågan, kapacitetsproblem eller avbrott som kan påverka viktiga samhällsfunktioner. Företag kan även bidra med bedömningar om vilka konsekvenser som exempelvis störningar kan få på både kort och lång sikt.

Not 22. 20 §, 10 p. förordning (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

Intresseorganisationer inom arbetsmarknad och näringsliv kan användas för att samla in och aggregera lägesinformation från sina medlemmar samt sprida gemensamma lägesbilder tillbaka ut i sektorn, om regelverken kring sekretess och säkerhetsskydd medger det. Intresseorganisationer kan, på samma sätt som företag, bidra med bedömningar om vilka konsekvenser som exempelvis störningar kan få på både kort och lång sikt.

Vidare läsning och stöd

Lägesbilder kan användas internt och i aktörsgemensamma sammanhang. Lägesbilder – eller aktörsspecifika lägesbilder – används primärt för internt bruk, medan samlade lägesbilder används i aktörsgemensamma sammanhang.

Inom ramverket "Gemensamma grunder för ledning och samverkan" har "Process för samlad lägesbild – beskrivning steg för steg" (MSB2451) med tillhörande metodstöd tagits fram i syfte att stötta aktörerna i hur arbetet går till.

I Myndigheten för civilt försvars publikation "Öva Enkelt! Ta fram lägesbilder – Seminarieövning" (MCF0102) finns stöd för att framställa en lägesbild vid samhällsstörning.

7.5 Samordnad kriskommunikation

När privata och offentliga aktörer samordnar sin kommunikation skapas förutsättningar för stärkt förtroende, minskad ryktesspridning och att snabb, relevant och korrekt information når ut vid fredstida kriser, krigsfara och krig.

Genom att i förväg bygga nätverk, planera och förbereda och öva kommunikation tillsammans blir det lättare att vid behov harmonisera budskap, anpassa till berörda målgrupper och effektivt genomföra kommunikationsinsatser.

Exempel på hur olika aktörer kan bidra

Offentliga aktörer kan samordna budskap, besluta om ansvarsfördelning och identifiera kanaler samt säkerställa att kommunikationen är begriplig och når rätt målgrupp på rätt nivå; lokalt regionalt, nationellt eller internationellt. Offentliga aktörer kan ta initiativ till kommunikationssamordning med näringslivet.

Företag kan bidra med information om påverkan på verksamheten, vilka åtgärder som vidtas och sprida samordnade budskap till medarbetare, kunder och samarbetspartners. Företag kan också bidra genom att delta i kommunikationssamordningsmöten och i formuleringen av gemensamma budskap.

Intresseorganisationer inom arbetsmarknad och näringsliv kan sprida samordnade budskap från offentliga aktörer och lägesbilder till sina medlemmar och i sina kanaler för informationsspridning samt samla in, bearbeta, analysera och vidareförmedla branschens kommunikationsbehov till offentliga aktörer. Intresseorganisationer kan också bidra genom att delta i kommunikations-samordningsmöten och i formuleringen av gemensamma budskap.

Alla aktörer har en roll att bidra till att sprida budskap som stärker samhällets motståndskraft och försvarsvilja.

Vidare läsning och stöd

”Gemensamma grunder – arbetssätt – Kriskommunikation i samverkan” (MCF0045) innehåller rekommendationer från ramverket gemensamma grunder för ledning och samverkan.

I ”Digitaliserade kriskommunikatörer” (MSB1771) finns råd och rekommendationer för kommunikatörer som får en central roll i kriskommunikation.

”Inga kriser utan rykten: Nyhetsrapportering, kriskommunikation och upplevelsen av informationsvacuum” (MSB1604) innehåller möjliga strategier för att bemöta rykten.

Avsnitt 8

Förberedelser inför att samverkan etableras

8. Förberedelser inför att samverkan etableras

Förberedelser är en förutsättning för att samverkan ska bli ändamålsenlig. Ett första steg är att skapa en överblick över vilka strukturer och forum som redan finns där samverkan sker med privata aktörer. Syftet är att minska risken för överflödiga parallella strukturer (*Samordning över ansvarsgränser*).

8.1 Orientera er i befintliga strukturer

Börja med att orientera er i befintliga strukturer, både inom myndigheten, i och utanför beredskapssystemet i stort. En kartläggning av befintliga forum, nätverk och kontaktvägar där offentliga aktörer möter näringslivet ger en bra utgångspunkt för det fortsatta arbetet. Den visar vilka relationer som redan finns, vilka frågor som hanteras och om något forum kan vidareutvecklas eller kompletteras (*effekt och samordning över ansvarsgränser*). Det kan också vara bra att tillsammans med intresseorganisationerna kartlägga vilka branscher som finns inom ramen för ansvarsområdet eller det geografiska området.

8.2 Identifiera relevanta aktörer

Valet av vilka aktörer som ska delta i samverkan bör baseras på relevans, effekt och behov – inte på storlek på aktör eller befintliga kontakter. Samverkan kan omfatta både större och mindre företag, geografiskt relevanta aktörer samt intresseorganisationer som kan bidra med legitimitet och en mer balanserad belastning för företagen. Intresseorganisationer kan även bidra med kompletterande perspektiv jämfört med att endast involvera ett enskilt företag. Att samverka med intresseorganisationer kan hålla nere antalet aktörer i privat-offentlig samverkan. En behovs- och intressentanalys kan underlätta urvalet av vilka aktörer som bör delta i samverkan.

En utgångspunkt för vilka företag som kan ingå är exempelvis de som tillhandahåller samhällsviktig verksamhet och särskilt samhällsviktig verksamhet som är nödvändig för totalförsvaret. Kom ihåg att samverkan kan ske på olika sätt allt från större forum till bilaterala dialoger. Vid samverkan med företag är det viktigt att beakta de affärsmässiga förutsättningar som styr företagets prioriteringar och beslut. Företag verkar under olika ägarformer, riskperspektiv och marknadsförutsättningar, vilket påverkar möjligheten till och formerna för samverkan. Förutsättningarna skiljer sig exempelvis mellan små och medelstora företag och internationellt ägda bolag. Förståelse för varandras verksamhet är en viktig del av privat-offentlig samverkan (*involvering och proportionalitet*).

Om samhällsviktig verksamhet

Samhällsviktig verksamhet kan sammanfattas som verksamhet, tjänst eller infrastruktur som bidrar till att de viktigaste samhällsfunktionerna kan fortsätta fungera.

Viss samhällsviktig verksamhet är av sådan betydelse för Sveriges planering och hantering av ett väpnat angrepp att den behöver en högre förmåga och uthållighet för att fortsätta fungera under höjd beredskap och krig. Den verksamheten kallas för samhällsviktig verksamhet som är nödvändig för totalförsvaret.

Läs mer om samhällsviktig verksamhet, samhällsviktig verksamhet som är nödvändig för totalförsvaret och hur dessa identifieras på www.mcf.se/samhallsviktigverksamhet.

Innan kontakt tas med ett företag som kopplar till en annan beredskapsmyndighets ansvarsområde eller geografiska område är det viktigt att överväga att föra dialog med lämplig beredskapsmyndighet för att möjliggöra samordning i kontakt med företaget i fråga (*samordning över ansvarsgränser*). Listan över de viktigaste samhällsfunktionerna och var de har sin huvudsakliga hemvist utgör en utgångspunkt för samverkan och samordning mellan olika aktörer²³. Den kan därför användas för att identifiera vilken beredskapsmyndighet, utöver länsstyrelsen, som bör kontaktas.

För att skapa en urvalsprocess som är både säker och förenlig med konkurrensrätten är det viktigt att balansera konkurrensneutralitet med krav på sekretess, säkerhetsskydd och informationssäkerhet. Tänk på att dokumentera urvalsprocessen noggrant. Ett öppet och brett deltagande kan å ena sidan minska risken för konkurrensnedvridning men riskerar samtidigt att skapa säkerhetsutmaningar beroende på vilken information som delas. Ett snävare urval kan å andra sidan skapa förutsättningar för att stärka sekretess, säkerhetsskydd och informationssäkerhet men öka risken för att några aktörer gynnas framför andra. Det är därför bra att noggrant analysera samverkans syfte, vilken information som ska hanteras och vilka säkerhetskrav som gäller, för att skapa en urvalsprocess som är både säker och konkurrensneutral, läs mer om konkurrens i [Bilaga 2 – Konkurrens](#).

Notera att andra offentliga aktörer så som kommuner, regioner, länsstyrelser eller beredskapsmyndigheter i andra beredskapssektorer kan ha viktiga ingångar till näringslivet och bidra till en sammanhållen dialog mellan det offentliga och privata (*samordning över ansvarsgränser*).

Not 23. Myndigheten för civilt försvar, "Lista över de viktigaste samhällsfunktionerna; Utgångspunkt för att stärka samhällets beredskap", MCF0018 (2026).

8.3 Klargör finansiering

Kostnadsfrågor för deltagande i olika former för privat-offentlig samverkan bör klargöras tidigt för att skapa *tydlighet* och undvika hinder för delaktighet. Det saknas tydliga nationella modeller för kostnadshantering gällande privat-offentlig samverkan, men som utgångspunkt kan följande användas:

- varje aktör står för sina egna kostnader.
- mindre gemensamma kostnader (till exempel möten, underlag, expertstöd) kan bäras av sammankallande aktör eller fördelas mellan aktörerna.
- särskild hänsyn kan behövas för mindre aktörer.

Totalförsvarsmyndigheter kan ålägga näringsidkare att delta i totalförsvarsplaneringen enligt lag (1982:1004) om skyldighet för näringsidkare, arbetsmarknadsorganisationer m.fl. att delta i totalförsvarsplaneringen. Ägare eller innehavare av industriella anläggningar och andra näringsidkare skall lämna de upplysningar som totalförsvarsmyndigheterna behöver för sitt planeringsarbete samt, om det behövs, i övrigt medverka vid planeringen av de egna uppgifterna inom totalförsvaret. Den som på grund av detta har fått utföra arbete som har medfört betydande kostnader, kan få ersättning av allmänna medel.

Avsnitt 9

Att etablera samverkan i praktiken

9. Att etablera samverkan i praktiken

När samverkan etableras är det viktigt att se den som något som utvecklas över tid. Samverkan behöver kunna förändras när frågor, aktörer eller omvärldsläge skiftar. Det centrala är att skapa en struktur som är både tydlig och anpassningsbar.

9.1 Tydliga strukturer och överenskommelser som grund

Det är också viktigt att löpande säkerställa samordning med andra forum för att undvika att aktiviteter som övningar och informationsinhämtning genomförs utan koordinering, vilket kan leda till krockar och onödig belastning på deltagande aktörer.

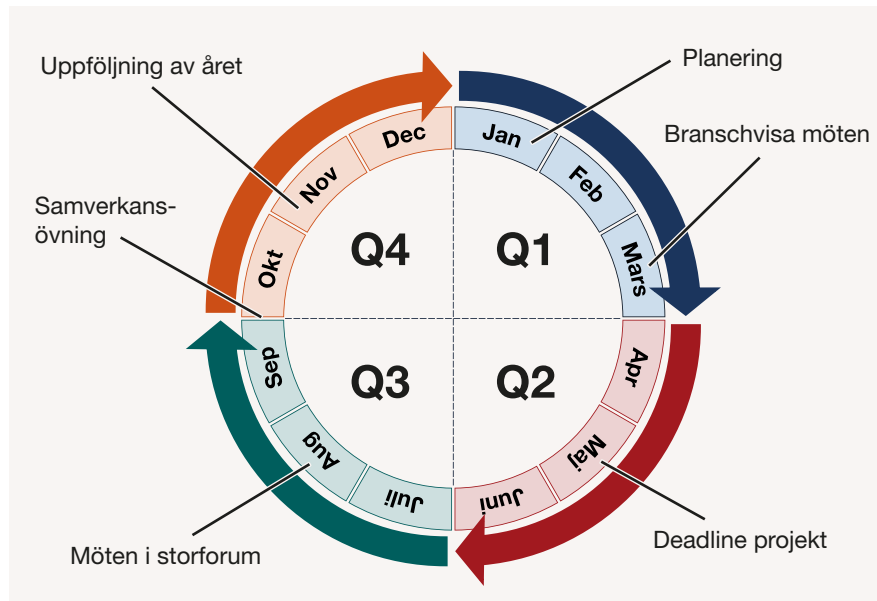
För att öka tydligheten, förutsägbarheten och tryggheten gällande samverkan kan det vara bra att ta fram en överenskommelse som beskriver den samverkan som ska ske. Den bör beskriva:

- **syfte och mål** (*effekt*): vad samverkan ska uppnå, vilka frågor den omfattar, eventuella avgränsningar samt hur forumet är tänkt att användas i olika skeden, inklusive vid höjd beredskap.
- **deltagande aktörer** (*tydlighet*): vilka aktörer som deltar i samverkan, i vilka roller och utifrån vilka mandat.
- **uppgifter och åtaganden** (*effekt* och *tydlighet*): vilka uppgifter forumet har och vilka åtaganden som förväntas av de ingående aktörerna.
- **samarbetsformer** (*tydlighet, spridning* och *återkoppling*): hur samverkan organiseras och genomförs i praktiken, inklusive de sammankallande aktörernas olika ansvar, arbetsformer, mötesstruktur, beslutsformer samt hur återkoppling och informationsspridning ska ske.
- **säkerhetsskydd, sekretess och informationsdelning** (*tydlighet*): hur frågor om säkerhetsskydd, sekretess, informationsdelning och konkurrens ska hanteras inom samverkan. Det är också bra att det tydligt framgår om överenskommelsen, och i så fall vilka delar som, omfattas av sekretess.
- **uppföljning och översyn** (*tydlighet*): hur och med vilken frekvens som överenskommelsen ska följas upp och vid behov revideras.

För att samverkan ska fungera i vardagen behövs också praktiska strukturer. Det kan handla om:

- **Planering och systematik:** Ett årshjul eller en översiktlig plan där det framgår vilken typ av möten som hålls när och vilka uppgifter som ska genomföras när, skapar förutsägbarhet och rytm i arbetet (*samordning över ansvarsgränser och tydlighet*)

Figur 3. Exempel på vad som skulle kunna ingå i ett årshjul

- **Arbetsätt i olika fora:** Större gemensamma möten kan kombineras med mindre grupper eller bilaterala dialoger för specifika frågor – ett sätt att arbeta *proportionerligt* och *effektivt*.
- **Förberedelser inför möten:** Tydliga agendor och syften gör det möjligt att förankra internt i respektive organisation (*spridning* och *tydlighet*).
- **Val av mötesform:** Informationsdelning kan ofta ske digitalt, om sekretessbehov medger det, medan relationsbyggande och komplexa frågor gynnas av fysiska möten. En medveten mix stödjer *effekt* och *samordning över ansvarsgränser*.
- **Involvering av andra offentliga aktörer:** Vid behov bör ytterligare aktörer bjudas in, exempelvis utifrån beroenden i försörjningskedjor, viktiga samhällsfunktioner, ansvarsområden eller geografi och geografiska förhållanden (*samordning över ansvarsgränser*). Forumets storlek bör vägas mot syftet så att arbetet förblir hanterbart och skapar effekt.
- **Gemensamma verktyg eller system.** Det kan vara värdefullt att använda gemensamma verktyg eller system i samverkan, exempelvis för informationsdelning, att etablera och uppdatera lägesbilder eller för att genomföra övningar, i syfte att skapa systematik, igenkänning och effektivitet. Notera att detta behöver göras med hänsyn till gällande regelverk om sekretess och säkerhetsskydd, läs mer i [Bilaga 3 – Sekretess](#) och [Bilaga 4 – Säkerhetsskydd](#).

System för informationsdelning

WIS (Webbaserat Informationssystem) ger beredskapsmyndigheterna möjlighet att begära, inhämta, ta emot och dela information löpande, före, under och efter samhällsstörningar. Genom att skapa en samverkansyta i WIS kan en aktör samlat kommunicera, samverka och administrera sitt nätverk.

WIS används även för omvärldsbevakning och innehåller till exempel SM-HI:s vädervarningar, solstormar, Rakels driftinformation och telestörningar. Att använda WIS är kostnadsfritt och systemet kan hantera information/uppgifter som inte är sekretessbelagda eller säkerhetsskyddsklassificerade.

Beredskapsmyndigheterna kan använda WIS för samverkan med privata aktörer som har en roll i det civila försvaret.

→ Läs mer på www.mcf.se/wis.

9.2 Inkludering och konkurrensneutralitet

I syfte att arbeta inkluderande och konkurrensneutralt bör öppna och delbara underlag tillämpas där så är möjligt (*spridning* och *återkoppling*).

Det kan omfatta:

- agendor,
- deltagarförteckningar,
- mötesanteckningar,
- samlade lägesbilder på lämplig skyddsnivå.

Öppna och delningsbara underlag möjliggör att information kan spridas även till aktörer som inte deltagit i mötet. Det är dock viktigt att, innan delning av underlag, göra en bedömning av informationen med hänsyn till regelverken kring sekretess och säkerhetsskydd men även skydd av personuppgifter samt att informationsutbytet inte är konkurrensbegränsande.

Intresseorganisationer inom arbetsmarknad och näringsliv kan användas som kanal för att få en bred spridning bland företagen. Tänk dock på att alla företag inte är medlemmar i en intresseorganisation varför spridning kan behöva göras även i andra kanaler.

Att arbeta inkluderande och konkurrensneutralt möjliggör förutsägbarhet och transparens (*tydlighet*), möjlighet att förstå och bidra även utanför mötet (*involvering*), att rätt information når rätt mottagare (*spridning*) samt minskar risken för parallella informationsspår (*samordning över ansvarsgränser*).

Även om det finns ett ansvar hos respektive informationsägare, bör den som leder ett möte där företag deltar aktivt styra mötets inriktning och vara tydlig med ramarna för vilken information som får och inte får delas med hänsyn till sekretess och säkerhetsskydd. Mötets ledare bör fortlöpande vara uppmärksam på att diskussioner inte glider in på konkurrenskänsliga områden. Om risk för otillåten informationsdelning uppstår bör ledaren avbryta, omdirigera samtalet och påminna om regelverket. Läs mer i [Bilaga 2 – Konkurrens](#), [Bilaga 3 – Sekretess](#) och [Bilaga 4 – Säkerhetsskydd](#).

Avsnitt 10

Följa upp och förbättra samverkan

10. Följa upp och förbättra samverkan

För att säkerställa att former för privat-offentlig samverkan fungerar väl och fortsätter vara relevanta över tid behöver de följas upp regelbundet. Det är därför bra att redan från start bestämma när och hur formerna för samverkan ska utvärderas. Utvärderingen bör göras både internt inom den egna organisationen och tillsammans med de övriga aktörerna i forumen. Om organisationen använder ett årshjul för samverkan kan utvärderingen med fördel byggas in där.

Vid en utvärdering kan exempelvis följande frågor ge ett bra underlag:

- Är målet med samverkan fortfarande ändamålsenligt?
- Har syftet med samverkan gett avsedd effekt och har genomförda åtgärder fått avsedd effekt?
- Är rätt aktörer (offentliga och privata) och roller involverade i forumet?
- Har deltagarna haft tillräckligt mandat att företräda sina organisationer och omsätta dialog i handling?
- Har samverkan varit tillräckligt samordnad med andra relevanta forum för att undvika parallella processer, stuprör och värna om de ingående aktörernas tid?
- Är formerna och frekvensen för samverkan fortfarande relevanta? Behövs exempelvis andra mötesformer, såsom stormöten eller mindre arbetsgrupper?
- Om det finns en överenskommelse för samverkan – följs den? Behöver den uppdateras?
- Sker dokumentation på ett adekvat sätt?
- Hur kommuniceras och återkopplas information inom samverkansstrukturen?
- Har deltagarna i forumet fått möjlighet att ge sin syn på arbetet?
- Efterföljs principerna som beskrivs i [avsnitt 5](#) Principer för samverkan? Till exempel, hur har samordning över ansvarsgränser fungerat?
- På vilket sätt kan arbetet effektiviseras?

Svaren på frågorna ger ett viktigt underlag för att fortsätta utveckla privat-offentlig samverkan. Resultatet av utvärderingen behöver kommuniceras både internt i organisationen, så att nödvändiga åtgärder kan vidtas, och till aktörerna i forumet. På så sätt stärks delaktigheten och principen om återkoppling upprätthålls.

Bilaga 1

Roller och ansvar

Bilaga 1 – Roller och ansvar

För att samverkan ska fungera väl krävs ömsesidig förståelse för att olika aktörer har olika roller, ansvar, mandat och skyldigheter (*involvering*). Nedan beskrivs övergripande vilka roller offentliga aktörer, företag och intresseorganisationer har relaterat till samverkan.

Offentliga aktörer

Offentliga aktörer, från statliga myndigheter till kommuner, har ett övergripande ansvar för att nödvändig samverkan kommer till stånd med den privata sektorn. Dels finns det uttryckta krav på det offentliga att samverka med näringslivet, dels är det ofta en viktig del för att offentliga aktörer ska kunna bygga sin egen motståndskraft och för att lösa flera av sina lagstadgade uppgifter. De offentliga aktörernas samverkan utgår, utöver lagstadgade uppgifter, från respektive aktörs ansvarsområde eller geografiska område.

Statliga myndigheter

Alla **statliga myndigheter** under regeringen har enligt förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap ansvar att samverka med bland annat berörda näringsidkare som en del av planeringen för totalförsvaret, samt att samverka med länsstyrelserna utifrån deras geografiska områdesansvar.²⁴

Knappt 70 av de statliga myndigheterna är särskilt utpekade som **beredskapsmyndigheter**. Dessa myndigheter har ett utökat ansvar för beredskapsarbetet. De ska ha god förmåga att motstå hot och risker, förebygga sårbarheter, hantera fredstida krissituationer, och genomföra sina uppgifter vid höjd beredskap. Beredskapsmyndigheterna ska också verka för att berörda näringsidkare utvecklar sin förmåga inom dessa områden.²⁵

Alla beredskapsmyndigheter är dessutom utpekade som **totalförsvarsmyndigheter**²⁶. Dessa myndigheter har enligt lagen (1982:1004) rätt att begära upplysningar eller begära medverkan från näringsidkare, arbetsmarknadsorganisationer med flera inom ramen för totalförsvarsplaneringen.

De flesta beredskapsmyndigheterna ingår i en av de tolv beredskapssektorerna, där arbetet hålls samman av tolv **sektorsansvariga myndigheter**. En sektorsansvarig myndighet ska inom sin beredskapssektor leda och samordna arbetet med åtgärder inför och vid fredstida krissituationer och höjd beredskap. Som en del av detta ansvar ska sektorsansvariga myndigheter säkerställa att samverkan med näringslivet sker i den omfattning som behövs.²⁷

Not 24. 10 § Förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

Not 25. 20 § Förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

Not 26. Förordning (1982:1005) om skyldighet för näringsidkare, arbetsmarknadsorganisationer m.fl. att delta i totalförsvarsplaneringen. Utöver beredskapsmyndigheterna gäller detta även Försvarmakten, Fortifikationsverket, Försvarets materielverk samt Myndigheten för totalförsvarsanalys.

Not 27. 24 § förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

På regional nivå är de 21 **länsstyrelserna** viktiga statliga myndigheter. Länsstyrelserna är beredskapsmyndigheter och totalförsvarsmyndigheter (se ovan) och har också det geografiska områdesansvaret på regional nivå, vilket kräver samverkan med relevanta aktörer inom länet. De ska även ha ett regionalt råd för krisberedskap, skydd mot olyckor och totalförsvaret i syfte att skapa nödvändig samordning.²⁸ Länsstyrelserna har ett brett ansvar, som inkluderar frågor som rör regional utveckling, tillväxt och infrastruktur, där de också samverkar med privata aktörer.

De sex **civilområdesansvariga länsstyrelserna** har geografiskt områdesansvar på högre regional nivå för det civila försvaret. De ska bland annat verka för att totalförsvaret under höjd beredskap har en enhetlig inriktning inom respektive civilområde, samordna planeringen mellan civila myndigheter och Försvarsmakten (militärregionerna), stödja länsstyrelserna, och hålla samman planering och förberedelser av civila aspekter av värdlandsstöd²⁹.

Kommuner och regioner

Kommuner ansvarar för att inom sitt geografiska område arbeta med förberedelser inför extraordinära händelser i fredstid. I detta ingår att verka för att olika aktörer i kommunen samverkar och samordnar sin planering och sina förberedelser.³⁰ Under höjd beredskap ska kommunstyrelsen verka för att den verksamhet som bedrivs i kommunen av olika aktörer samordnas och för att samverkan kommer till stånd mellan dem som bedriver verksamheten.³¹

Regionerna har ett brett ansvar som omfattar allt från kollektivtrafik till regional utveckling och hälso- och sjukvård. Vid planering och utveckling av vården ska regionen samverka med samhällsorgan, organisationer och vårdgivare.³² Vårdgivare kan vara både offentliga och privata aktörer, vilket innebär att regionerna i praktiken samverkar med delar av näringslivet. Regionerna har även ansvar för regionalt utvecklingsarbete för att skapa en hållbar regional tillväxt och utveckling. Inom ramen för detta ansvar ska regionen samråda med företrädare för berörda organisationer och näringslivet i länet.³³

Notera att lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap är under utveckling och att en ny lag förväntas under 2027.³⁴

Not 28. Förordning (2017:870) om länsstyrelsernas krisberedskap och uppgifter inför och vid höjd beredskap.

Not 29. Förordning (2022:525) om civilområdesansvariga länsstyrelser.

Not 30. Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. Lagen är under utveckling. En ny lag förväntas träda ikraft 2027.

Not 31. Ibid.

Not 32. 7 kap. 7 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

Not 33. Lag (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar.

Not 34. SOU 2024:65, "Kommuners och regioners grundläggande beredskap inför kris och krig", www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2024/09/sou-202465.

Företag och intresseorganisationer inom arbetsmarknad och näringsliv

Företag har i grunden ett ansvar gentemot sina ägare, liksom ansvar att följa avtal med kunder och leverantörer. Alla företag är dessutom skyldiga att följa de lagar och regler som staten beslutar om.

Enligt lagen (1982:1004) om skyldighet för näringsidkare m.fl.³⁵ att delta i totalförsvarsplaneringen är företag skyldiga att på begäran medverka i totalförsvarsplaneringen. Det innebär att de ska lämna de upplysningar som behövs samt medverka i planeringen av sina egna uppgifter. Om företag på grund av bestämmelserna fått utföra arbete som medfört betydande kostnader kan företagen ha rätt till ersättning av allmänna medel. Kan överenskommelse om ersättning inte träffas med den myndighet som har begärt arbetet, ska frågan hänskjutas till avgörande av skiljemän enligt lagen om skiljemän³⁶.

Intresseorganisationer inom arbetsmarknad och näringsliv är sammanslutningar som företräder branscher och företag eller som driver bredare näringslivsintressen. De kan vara viktiga att inkludera i samverkan då de representerar många aktörer och har god insyn i sina medlemmars behov och förutsättningar. De kan sprida information och underlätta dialog och samverkan mellan näringslivet och offentliga aktörer. En nära kontakt med dessa organisationer ger ofta en god förankring. Notera dock att alla företag inte är medlemmar i en intresseorganisation inom arbetsmarknad och näringsliv och därmed inte nås via deras nätverk.

Exempel på relevanta intresseorganisationer inom arbetsmarknad och näringsliv är:

- **Arbetsgivarorganisationer** är en sammanslutning av arbetsgivare som företräder arbetsgivarens intressen gentemot arbetstagare.
- **Arbetstagarorganisationer** företräder arbetstagare och kan bidra med legitimitet och förankring hos arbetstagare. De kan tillföra perspektiv i analyser genom kunskap om arbetstagsidan.
- **Branschorganisationer** är en sammanslutning av företag inom en specifik bransch som samarbetar kring gemensamma intressen och driver medlemsföretagens intressen.
- **Handelskammare**, regionalt verksamma branschövergripande sammanslutningar inom näringslivet arbetar för ett bättre företagsklimat, främjar handel och fungerar som en länk mellan näringslivet och samhället.

Arbetsgivar- och arbetstagarorganisationer är enligt lag skyldiga att delta i totalförsvarsplaneringen genom att överlägga med totalförsvarsmyndigheterna om sina uppgifter på olika nivåer, medverka i totalförsvarsövningar samt lämna de upplysningar och det biträde som myndigheterna behöver för planeringen. Dessutom ska organisationer som normalt är parter i kollektivavtalsförhandlingar överlägga med sina motparter om kollektivavtal för krissituationer som ingår i totalförsvarets planering.³⁷

Not 35. Lag (1982:1004) om skyldighet för näringsidkare, arbetsmarknadsorganisationer m.fl. att delta i totalförsvarsplaneringen.

Not 36. Ibid.

Not 37. Lag (1982:1004) om skyldighet för näringsidkare, arbetsmarknadsorganisationer m.fl. att delta i totalförsvarsplaneringen.

Bilaga 2

Konkurrens

Bilaga 2 – Konkurrens

Konkurrensreglerna och upphandlingslagstiftningen innebär att myndigheter måste säkerställa att samverkan med företag inte leder till otillåtna samarbeten eller samordning mellan konkurrenter. Samverkan får inte heller medföra att enskilda företag får informationsfördelar som kan påverka konkurrensen eller ge dem fördelar i framtida upphandlingar.

Undvik otillåten samordning vid informationsutbyte

Konkurrenslagen (2008:579) förbjuder avtal eller samordning mellan företag som rör priser, rabatter, leveransvillkor eller uppdelning av marknaden. Lagen hindrar däremot inte att företag lämnar uppgifter till myndigheter när dessa begär in dem. När flera företag deltar i samma planeringsarbete eller samverkansforum, på grund av deltagande enligt lagen, finns dock en risk att informationsutbytet kan leda till otillåten samordning eller tillgång till information som inte ska delas mellan parterna. Det är därför viktigt att både möten och informationsdelning sker på ett sätt som begränsar riskerna för detta.

Tystnadsplikt som inte ersätter konkurrensreglerna

I 7 § lagen (1982:1004) om skyldighet för näringsidkare, arbetsmarknadsorganisationer m.fl. att delta i totalförsvarsplaneringen finns en bestämmelse som innebär att personer som deltar i planeringsarbetet inte får obehörigt röja eller utnyttja uppgifter om en enskilds affärs- eller driftförhållanden som de fått kännedom om på grund av deltagande enligt lagen. Bestämmelsen gäller för den som deltar i arbetet, men den innebär inte att konkurrensreglerna sätts ur spel. Företag ansvarar därför fortsatt för att informationsutbyte inte sker på ett sätt som strider mot konkurrenslagstiftningen.

Undvik att samverkan ger otillbörliga konkurrensfördelar

Enligt upphandlingsreglerna ska inte tänkbara anbudsgivare få information som ger dem otillbörliga fördelar vid en konkurrensutsatt upphandling. Myndigheten behöver planera för att potentiella anbudsgivare, som också deltar i privat-offentlig samverkan, inte får sådan information av varandra eller av myndigheten. Överväg i förväg vilka uppgifter som kan ge ett företag fördelar vid en konkurrensut-sättning och hur dessa kan hanteras inom ramen för privat-offentlig samverkan.

Information till utvalda aktörer ska inte heller i övrigt ge dem fördelar på marknaden i konkurrens med andra företag utanför samverkan. Detta för att undvika att en konkurrenssnedvridning uppstår.

Hänsyn behöver även tas till EU:s regelverk om statliga stöd, där det särskilt bör observeras att sådana stöd inte enbart behöver vara av finansiell karaktär.

Upphandlingsregler

→ Mer information om upphandling finns på Upphandlingsmyndighetens webbplats, www.upphandlingsmyndigheten.se.

Statistik får inte leda till brott mot konkurrenslagen

Uppgifter som företag lämnar kan användas för att ta fram statistik och analyser. När en myndighet bearbetar eller sammanställer sådana uppgifter är det viktigt att resultatet inte offentliggörs på ett sätt som kan leda till att företagen bryter mot konkurrenslagstiftningen eller får otillbörliga fördelar i framtida upphandlingar.

Bilaga 3

Sekretess

Bilaga 3 – Sekretess

Sekretess och hantering av företagsuppgifter i samverkan

Företag som deltar i beredskapsarbetet verkar på konkurrensutsatta marknader, där deras interna information så som arbetsätt, metoder och affärsförhållanden är avgörande för konkurrenskraften. När företag delar sådan information med myndigheter inom ramen för privat-offentlig samverkan behöver den därför hanteras varsamt. I vissa fall kan uppgifterna omfattas av sekretess enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) (OSL). Vilken bestämmelse som kan tillämpas beror på varför uppgifterna har lämnats.

Allmän handling och sekretess

Information som lämnas till en myndighet blir som utgångspunkt allmän handling. Huvudregeln är att allmänna handlingar är offentliga, vilket innebär att vem som helst kan begära ut dem. En myndighet får bara begränsa insynen om det finns en tillämplig sekretessbestämmelse i OSL.

Det är alltid enskilda uppgifter, inte hela handlingar eller ärenden, som kan omfattas av sekretess, och ett beslut att inte lämna ut en allmän handling i sin helhet eller att lämna ut sådan handling med förbehåll kan överklagas till kammarrätten. Detta är något som tydligt bör informeras om innan information inhämtas från andra aktörer.

Sekretess för affärs- och driftförhållanden

Nedan anges några sekretessbestämmelser i OSL som kan vara relevanta när företag lämnar känslig information i beredskapsarbetet.

30 kap. 23 § OSL – Sekretess till skydd för företagsuppgifter hos myndigheter

När uppgifter om företags affärs- eller driftförhållanden hanteras inom myndigheters verksamhet kan sekretess gälla enligt offentlighets- och sekretesslagen. En central bestämmelse är 30 kap. 23 § OSL, som innebär att sekretess kan gälla om det kan antas att företaget lider skada om uppgifterna röjs. Vilka verksamheter som omfattas framgår av offentlighets- och sekretessförordningen (2009:641), bland annat punkt 123 i dess bilaga.

31 kap. 16 § OSL – när det finns en affärsförbindelse

Denna bestämmelse gäller när myndigheten och företaget har en affärsförbindelse, exempelvis ett avtal. I sådana fall kan uppgifter om företagets affärs- eller driftsförhållanden sekretessbeläggas om det finns särskild anledning att anta att företaget skulle lida skada av ett röjande.

Bestämmelsen är vanligt förekommande i samband med upphandlingar och kan även tillämpas vid avtal enligt förordningen (1992:390) om förberedelser för leverans av varor och tjänster till totalförsvaret, om avtalet innehåller ekonomiska villkor³⁸.

38 kap. 6 § OSL – uppgifter som lämnas efter lagstadgad begäran

När uppgifter lämnas på grund av uppgiftsskyldighet enligt lagen (1982:1004) om skyldighet för näringsidkare m.fl. att delta i totalförvarsplaneringen, uppstår ingen affärsförbindelse. I dessa fall kan sekretess i stället gälla enligt 38 kap. 6 § OSL, om ett röjande kan antas orsaka företaget skada.

Skyddet omfattar samma typ av uppgifter som i 31 kap. 16 § OSL, men utan krav på att ett avtal, affärsförbindelse eller annat ekonomiskt förhållande finns.

Gemensamma förutsättningar

Bestämmelserna ovan har ett rakt skaderekvisit, vilket innebär att offentlighet är utgångspunkten och att sekretess bara gäller om det finns en konkret risk för skada. Myndigheten får endast begära in uppgifter som behövs för uppdragets genomförande och ska undvika att samla in mer information än nödvändigt.

Särskilt om totalförvarsplanering

När ett företag lämnar uppgifter inom ramen för totalförvarsplaneringen gäller sekretess enligt 38 kap. 6 § OSL endast om uppgifterna har lämnats efter en formell begäran från en myndighet som regeringen utsett enligt lagen (1982:1004) om skyldighet för näringsidkare m.fl. att delta i totalförvarsplaneringen.

Not 38. Om ett avtal innebär tillhandahållande av varor eller tjänster mot ersättning ska myndigheten som huvudregel pröva upphandlingsplikt och genomföra upphandling enligt gällande regelverk; att teckna sådana avtal direkt med stöd av förordningen är normalt inte möjligt. Detta påverkar dock inte vilken sekretessbestämmelse som är tillämplig.

Det innebär att:

- uppgifterna måste ha lämnats som svar på en formell begäran, vilket uttryckligen krävs i lagens 1 §,
- myndigheten behöver tydligt fastställa vem inom organisationen som har rätt att göra en sådan begäran,
- om det inte är myndighetschefen bör beslutanderätten delegeras till en lämplig funktion,
- begäran ska vara dokumenterad och kopplad till totalförsvarsplaneringen.

Informella kontakter, exempelvis spontana samtal eller mejl utanför en formell begäran, uppfyller inte lagens krav. I sådana fall finns en risk att uppgifterna inte omfattas av sekretess, även om de är känsliga.

Även andra sekretessbestämmelser kan bli aktuella i arbetet så som försvarssekretess enligt 15 kap. 2 § OSL, sekretess relaterat till säkerhets eller bevakningsåtgärd enligt 18 kap. 8 § eller sekretess kopplat till Risk och sårbarhetsanalyser enligt 18 kap. 13 §.

Tänk på att:

Olika sekretessbestämmelser kan aktualiseras beroende på varför, och med vilket stöd, uppgifterna begärs in. Tänk noggrant över vilka uppgifter som behövs för att fullgöra uppgiften och begär inte in mer än vad som är nödvändigt.

Informera företaget om att sekretess inte kan garanteras och att en myndighet inte har några möjligheter att avtala om eller på annat sätt utlova sekretess. Frågan om en allmän handling omfattas av sekretess eller inte avgörs först när handlingen begärs utlämnad. En ny sekretessprövning görs varje gång en handling begärs utlämnad. Utgången av en sådan prövning beror på tillämplig sekretessbestämmelse, handlingens innehåll och vem som begär ut handlingen.

Se över dokumentplaner och fundera på om de uppgifter som lämnas in måste sparas efter att det arbete som uppgifterna används till är färdigt.

Bilaga 4

Säkerhetskydd

Bilaga 4 – Säkerhetsskydd

Samverkan med privata aktörer kan innebära att säkerhetskänslig verksamhet exponeras. Säkerhetsskyddet sätter därför ramarna för vilken information som kan delas, hur den får delas och vilka krav som ställs på parterna. Detta kan påverka förutsättningarna för samverkan.

Rättsliga utgångspunkter

Säkerhetsskyddet regleras främst genom säkerhetsskyddslagen (2018:585) och säkerhetsskyddsförordningen (2021:955). Därutöver finns föreskrifter från Försvarmakten (FFS 2025:3) och Säkerhetspolisen (PMFS 2022:1). Det är viktigt att kontrollera vilka föreskrifter som gäller för den egna verksamheten, då även andra tillsynsmyndigheter har föreskriftsrätt inom området.

Enligt 4 kap. säkerhetsskyddslagen (2018:585) ska en verksamhetsutövare som avser att exponera säkerhetskänslig verksamhet för en annan aktör vidta åtgärder så att säkerhetsskyddet inte försämras.

Skyldigheten att genomföra en särskild säkerhetsskyddsbedömning och lämplighetsbedömning och att samråda gäller inte om det avser samverkan eller samarbeten mellan verksamhetsutövare inom totalförvarsplanering eller krisberedskap i enlighet med 6 kap 2 § i Säkerhetsskyddsförordningen.

Säkerhetsskyddsavtal

Av 4 kap. 1 § säkerhetsskyddslagen (2018:585) framgår att ett säkerhetsskyddsavtal ska ingås när en annan aktör genom upphandling, avtal eller samverkan kan få tillgång till:

- säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter i säkerhetsskyddsklassen³⁹ konfidentiell eller högre, eller
- annan säkerhetskänslig verksamhet av motsvarande betydelse för Sveriges säkerhet.

Kravet gäller även eventuella underleverantörer.

Säkerhetsskyddsavtal kan ingås i tre nivåer (nivå 1–3), beroende på vilket sätt den externa aktören får tillgång till säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller annan säkerhetskänslig verksamhet.

Not 39. Enligt 2 kap. 5 § Säkerhetsskyddslag (2018:585) kan säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter delas in i säkerhetsskyddsklasser utifrån den skada som ett röjande av uppgiften kan medföra för Sveriges säkerhet. Indelningen görs enligt följande:

1. kvalificerat hemlig vid en synnerligen allvarlig skada,
2. hemlig vid en allvarlig skada,
3. konfidentiell vid en inte obetydlig skada, eller
4. begränsat hemlig vid endast ringa skada.

Om exponeringen avser säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter i säkerhetsskyddsklassen begränsat hemlig eller annan säkerhetskänslig verksamhet av motsvarande betydelse ska detta i stället regleras på annat sätt, vanligtvis genom en säkerhetsskyddsöverenskommelse.

Säkerhetsskyddsavtal mellan flera parter

Vid samverkan eller samarbete kan det finnas behov av att ingå säkerhetsskyddsavtal eller säkerhetsskyddsöverenskommelser mellan flera parter för att möjliggöra säker informationsdelning. Enligt Försvarsmaktens och Säkerhetspolisens föreskrifter om säkerhetsskydd (FFS kap. 7 § 3 respektive PMFS kap. 7 § 3) ges verksamhetsutövare som bedriver säkerhetskänslig verksamhet möjlighet att ingå multilaterala säkerhetsskyddsavtal. Avtalet ska då läggas på den högsta nivå som hade krävts om parterna ingått bilaterala avtal var för sig.

För verksamhetsutövare som bedriver säkerhetskänslig verksamhet finns vissa undantag i föreskrifterna⁴⁰ som kan förenkla det administrativa förfarandet vid samverkan. Undantagen kan exempelvis avse bedömning av befattningar som ska säkerhetsprövas samt säkerställande av kunskap om säkerhetsskydd för personal, godkännande av lokaler och utrymmen, krav på säkerhetsskyddsinstruktion vid säkerhetsskyddsavtal på nivå 1, upplysning om tystnadsplikt vid avtalets upphörande samt kontroll av efterlevnad av säkerhetsskyddsavtal. Det är dock viktigt att i varje enskilt fall säkerställa vilka undantag som kan och bör tillämpas i respektive samverkan.

Samverkan med aktörer som inte bedriver säkerhetskänslig verksamhet

Om en part i samverkan eller samarbetet inte själv bedriver säkerhetskänslig verksamhet finns inte samma möjlighet att ingå multilaterala säkerhetsskyddsavtal. Den som exponerar sin säkerhetskänsliga verksamhet ansvarar då för att ingå ett bilateralt säkerhetsskyddsavtal med den aktuella aktören.

Detta kan innebära att flera verksamhetsutövare inom en samverkan behöver ingå separata bilaterala säkerhetsskyddsavtal med samma aktör. Ett sådant avtal reglerar endast skyldigheter mellan de parter som ingått avtalet. Det är därför viktigt att säkerställa att säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter eller deltagande i säkerhetskänslig verksamhet inte delas mellan aktörer som saknar säkerhetsskyddsavtal med varandra. Ett exempel på sådan situation kan vara att en aktör har en eller ett led av underleverantörer som deltar i uppdraget och exponeras för skyddsvärden.

Samverkan eller samarbete med aktörer från näringslivet som inte själva bedriver säkerhetskänslig verksamhet kan därmed medföra begränsningar i möjligheten till informationsdelning inom ramen för gällande lagstiftning.

Not 40. Se 7 kap. 11 § i Försvarsmaktens författningssamling (FFS) samt 7 kap. 10 § i Polisens författningssamling (PMFS), som innehåller undantag och särskilda bestämmelser för verksamhetsutövare som bedriver säkerhetskänslig verksamhet.

Ansvar och informationsflöden

Vid samverkan inom säkerhetskänslig verksamhet är det särskilt viktigt att tydliggöra informationsflöden samt klargöra ansvarsfördelningen mellan parterna. Detta gäller exempelvis ansvar för kontroll, incidentrapportering och uppföljning av säkerhetsskyddsåtgärder.

Vägledande överväganden vid samverkan med näringslivet

Vid planering och genomförande av samverkan med näringslivet som kan innebära exponering av säkerhetskänslig verksamhet bör nedanstående särskilt beaktas:

- Analysera tidigt informationsflödet i samverkan och behovet att exponera säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter och/eller säkerhetskänslig verksamhet. Detta gäller såväl ur myndighetens perspektiv såväl som bolagets intresse av att inte exponera dennes verksamhet för risk.
- Säkerställ att rätt form av reglering används, exempelvis säkerhetsskyddsavtal eller säkerhetsskyddsöverenskommelse, utifrån vilken exponering som faktiskt sker.
- Identifiera om näringslivsaktören har förutsättningar att uppfylla kraven i ett säkerhetsskyddsavtal.
- Tydliggör ansvarsfördelning, informationsflöden och kontaktvägar mellan parterna för att minska risken för otillåten informationsdelning.
- Beakta administrativa och tidsmässiga konsekvenser av säkerhetsskyddsavtal, särskilt vid samverkan med flera parter.

Vidare information

Mer information om säkerhetsskydd finns i Säkerhetspolisens vägledningar inom säkerhetsskydd.

**Myndigheten
för civilt försvar**